

СТАНОВИЩЕ

от д-р Даниела Валентинова Антонова,

доцент в Институт по Органична химия с Център по Фитохимия (ИОХЦФ), БАН,

относно материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ИОХЦФ-БАН в област на висше образование 4 „Природни науки, математика и информатика“, професионално направление 4.2 “Химически науки“, научна специалност „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активни вещества“ за нуждите на лаборатория „Химия и биофизика на протеини и ензими“

1. Общо представяне на процедурата и кандидатите:

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 43 от 31.05.2019 г. и в интернет-страница на ИОХЦФ-БАН, като **единствен кандидат участва** гл. ас. д-р Александър Константинов Долашки, Лаборатория „Химия и биофизика на белтъци и ензими“, ИОХЦФ-БАН.

Представеният от Александър Долашки комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Закона за развитие на академичния състав в Р. България (ЗРАСРБ), Правилника за приложението му, Правилниците на БАН и на ИОХЦФ-БАН, и отговаря на критериите на ИОХЦФ-БАН за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Д-р Александър Долашки завършва висшето си образование през 2000 г. в ХТМУ – София (Магистър инженер-химик със специалност Химикотехнологични процеси и системи). През 2005 г. му е присъдена академичната степен Доктор на естествените науки (Dr. rer. nat.) от Университета Тюбинген, Факултет по химия и фармация, след успешно положени изпити и защита на дисертация на тема „Структура, функции и свойства на мед-съдържащите протеини: хемоцианини и супероксид дисмутаза“. През 2006 г. Висшата Атестационна Комисия утвърждава образователната му и научна степен „доктор“ по научна специалност 01.05.10 „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активни вещества“. От 2006 г. д-р Александър Долашки работи в ИОХЦФ-БАН.

Кандидатът Александър Долашки е приложил общо 49 научни труда, сред които 1 университетски учебник и 1 университетско пособие (учебна тетрадка), както и списък на 34 научноизследователски и образователни проекти. Приемат се за рецензиране 24 научни труда, които са извън дисертацията и се отчитат при крайната оценка и 35 (участие в 16 национални и 14 международни, ръководство на 2 национални и български екип на 3 международни) научно-изследователски проекта. Не се рецензират 10 научни труда по дисертацията и 15 научни труда извън проблематиката на конкурса. Разпределението на научните трудове по съответните Q фактори е както следва: Q1 (7), Q2 (9), Q3 (4), Q4 (2). Представени са и 4 признати заявки за национален патент.

Съгласно представените материали д-р Александър Долашки значително надхвърля минималните изисквания на Правилника на ИОХЦФ-БАН за заемане на академичната длъжност „доцент“.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата:

Представените за участие в конкурса научни публикации са в областта на биоорганичната химия и по-конкретно - структура и свойства на протеини и гликопротеини.

Представена е разширена хабилитационна справка, която отразява научните приноси, публикувани в 11 научни труда. Отделно за участие в конкурса са приложени още 13 научни публикации, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Общият ИФ е 43, забелязани са 262 цитата. Представени са и 53 публикувани абстракти от участия в международни и национални научни форуми. Д-р Долашки е съавтор и на един учебник („Същност и биологично приложение на масспектрометрията“) и едно учебно пособие с ѝ.

Всички научни трудове, представени за участие в конкурса, са в областта на биоорганичната химия и по-специално структура и свойства на протеини и гликопротеини.

Основните научни приноси на проведените изследвания могат да бъдат обобщени тематично в следните направления:

1. Изолиране и характеризиране на структурата и свойствата на протеини с един меден йон в активния център - супероксид дисмутази (публикация №1 и 2);
2. Изолиране и характеризиране на структурата и свойствата на протеини с два медни иона в активния център (хемоцианини) (публикации №3,4,5);
3. Изолиране и характеризиране на структурата и свойствата на гликопротеини с три медни иони в молекулата (тирозилази) (публикации №6,7,8 и 9);
4. Протеомни анализи на антитуморната активност на хемоцианини (публикации №10 и 11).

Д-р Александър Долашки е съавтор на четири национални патента: „Биоактивен продукт, съдържащ хемоцианин“. Защитен № 66374 В1 / 31.10.2013г.; „Състав за профилактика и лечение на стомашни заболявания“ Защитен № 2194 В1 / 31.03.2016г.; „Биологично активни пептиди от хемолимфата на *Rapana venosa*“. Защитен № 66614 В1 / 31.10.2017г. и „Състав на биологично активни смеси от слуз на *Helix aspersa* за влагане в хранителни добавки и в козметичната индустрия“. Защитен № 66832 В1 / 04.02.2019г.

Научните приноси на д-р Долашки могат да бъдат групирани като приноси, съдържащи нова и оригинална за науката информация; приноси с потвърдителен характер; приноси с методичен характер и приноси с приложен характер.

Всички публикации на д-р Долашки са в съавторство. В публикуваните 11 научни труда, представени като хабилитационен труд, гл.ас. Долашки е първи автор в 8 публикации и втори в две от тях, което е показател за личното му участие в изработването им.

Според д-р Долашки научната му дейност в бъдеще е свързана главно с участието му в два проекта: Национална научна програма ДО1-2017/30.11.2018, „Иновативни нискотоксични биологично активни средства за прецизна медицина (БиоАктивМед) и Център по компетентност BG05M2OP001-1.002-0019/03.2018 г.–12.2023 г. „Чисти технологии за устойчива околна среда – води, отпадъци, енергия за кръгова икономика“. Научните изследвания са свързани с изолиране на нативните пептиди и гликопептиди от екстракти от мекотели и тяхното характеризиране чрез MALDI-TOF/TOF-MS, q-Trap-MS и MS², и ESI-MS измервания, за които д-р Долашки е изключително компетентен. Особено внимание заслужава установяването на терапевтичния ефект на биологично-активните вещества и изясняване на механизма им на действие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Документите и материалите, представени от д-р Долашки отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ на БАН и Правилника на ИОХЦФ-БАН.

Кандидатът в конкурса е представил значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ . В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание като представителна част от тях са публикувани в международни списания с висок рейтинг. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост. Научната и методична квалификация на Александър Долашки е несъмнена.

Гл.ас. д-р Александър Долашки е активен участник в научен колектив с впечатляващи национални и международни награди за експлоатация и комерсиализация на научни резултати, сред които индивидуална награда за наука ПИТАГОР 2012 за колектив с научни разработки в бизнеса; най-голямата награда, статуетка и грамоти „Изобретател на годината 2012“, златен плакет (2014 г. и 2016 г.), сребърен медал (2011 г. и 2015 г.), дипломи и грамоти от ежегодното национално изложение „Изобретения, технологии, иновации“.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам убедено своята **положителна оценка** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Научния съвет на ИОХЦФ-БАН за избор на **д-р Александър Долашки на академичната длъжност „доцент“ в ИОХЦФ-БАН** по професионално направление 4.2 Химически науки: научна специалност „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активни вещества”

18.09. 2019 г.,
София

Изготвил становището:

(доц. д-р Даниела Антонова)